

33779 - دائىملىق سۈننەت نامازلارنىڭ خىسلىتى ۋە ۋاقتى

سۇئال

ئالدى سۈننەتلەرنى ناماز ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن ئوقۇيمىزمۇ ياكى نامازغا ئىقامەت قويۇشتىن بۇرۇن ؟ ئەگەر ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن بولسا ، ئۇنداقتا قانچە سائەت بۇرۇن ئوقۇسام بولىدۇ ؟ مەسىلەن ، ئەسرنىڭ 4 رەكەت ئالدى سۈننىتىنى 3 سائەت بۇرۇن ئوقۇسام بولامدۇ ؟ ياكى ئەسىر ۋاقتى كىرگىچە ساقلاپ ، ئاندىن سۈننەتنى ئاندىن پەرزنى ئوقۇيمەنمۇ ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن.

دائىملىق سۈننەت (سۈننەتى راتىبە) ئىككىگە بۆلىنىدۇ :

ئالدى سۈننەتلەر : يەنى ، بامداتنىڭ ئالدىدىكى ئىككى رەكەت ، ۋە پېشىننىڭ ئالدىدىكى تۆت رەكەت .

ۋە كەينى سۈننەتلەر : يەنى ، پېشىننىڭ كەينىدىكى ئىككى رەكەت ، شامنىڭ كەينىدىكى ئىككى رەكەت ۋە خۇپتەننىڭ كەينىدىكى ئىككى رەكەت .

ئۇنىڭ خىسلىتى ھەققىدە پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنۇ سۆزى بار : **كىمكى بىر كېچە - كۈندۈزدە 12 رەكەت ناماز ئوقۇسا ، ئۇنىڭغا جەننەتتە ئۆي سېلىنىدۇ ، پېشىننىڭ ئالدىدا تۆت ، كەينىدە ئىككى رەكەت ، شامنىڭ كەينىدە ئىككى رەكەت ، پېشىننىڭ كەينىدە ئىككى رەكەت ۋە بامداتنىڭ ئالدىدا ئىككى رەكەت .**

[ئۇنى تىرمىزىي نەقىل قىلغان ، 380 . ئەلبانىي ئۇنى سەھىيە جامىئىدا سەھىيە دەپ تۈرگە ئايرىغان ، 6362]

ئىبنۇ قۇددامە (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم - شەپقەت قىلسۇن) مۇنداق دېگەن : " بارلىق نامازنىڭ ئالدىدىكى سۈننەتنىڭ ۋاقتى بولسا ئۇ نامازنىڭ ۋاقتى كىرگەندىن تارتىپ ، ئۇ ناماز ئوقۇلغۇچە . بارلىق ئۇنىڭ كەينىدىكى سۈننەتنىڭ ۋاقتى بولسا ئۇ ناماز ئوقۇلغاندىن باشلاپ ، ئۇنىڭ ۋاقتى چىقىپ كەتكۈچە . "

[المغني (2/544)]

بۇنىڭغا بىنائەن ، ئالدى سۈننەتنى ناماز ۋاقتى كىرىشتىن بۇرۇن ئوقۇش توغرا ئەمەس ، بەلكى ۋاقىت كىرگىچە ساقلاپ ئاندىن ئوقۇلىدۇ .

يەنە 1048 - ، 4057 - سۇئاللارغا قاراڭ .

ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ .

- سۇئال : ھاياتتىن بىزار بولۇش

س : مەن بولسام بىر ياش . بۇ پانىي دۇنيادىكى ھاياتتىن بىزار بولدۇم . مەن ئاللىقاچان ئۇنىڭدىن زېرىكىش ۋە بىزار بولۇشقا باشلىغانىدىم . ياردەم قىلالايدىغان بىرسى بارمۇ ؟ ئالاھتىن بۆلەك ياردەم قىلالايدىغان ھىچكىم يوق . !

ج :

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

بۇ دۇنيادىن يىرگىنىشكە نۇرغۇن سەۋەپلەر بار . بەزى كىشىلەر ئاللاھنىڭ ھوزۇرىدىكى مۇكاپاتقا قىزىقىپ ، ھەمدە ئاللاھ بىلەن ئۇچرىشىشقا ئىشتىياق باغلاپ بۇ پانىي دۇنيانى ئۆچ كۆرىدۇ . شۇڭا بىر قىسىم پېشقەدەملەر : " مۇئىمىنىڭ سوۋغىسى - ئۆلۈم " دىگەن . چۈنكى ئۇ بۇدۇنيانى ياقىتۇرمايدۇ ھەمدە ئۇنىڭ قەلبى ئاخىرەتكە باغلانغان . ھەمدە ئۇ بۇدۇنيانى ياقىتۇرمىسىمۇ ، ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ ھەقىقىي ۋە ئۇنىڭ بەندىلىرىنىڭ ھەقىقىي ئادا قىلىدۇ . ھەمدە ئۇ ئاللاھنىڭ مۇنۇ سۆزىگە ئاساسەن ، كۈچىنىڭ يېتىشىچە ياخشىلىققا تېرىشىدۇ : **سەن ئۆزىڭگە ئۆلۈم كەلگەنگە (يەنى ئەجىلنىڭ يەتكەنگە) قەدەر پەرۋەردىگارىڭغا ئىبادەت**

قىلغىن [ھىجر : 99]

ۋ بەزى كىشىلەر بار ، ئۇلار بۇدۇنيانى ياقىتۇرمايدۇ ، لىكىن ئاخىرەت ئۈچۈن ئەمەس ، بەلكى ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇنىڭدىكى نىسۋىسىنىڭ ئازلىقىنى ، ھەمدە باشقىلارنىڭ ئۇنىڭدىن ياخشىلىقىنى كۆرگەنلىكتىن . شەكسىزكى ، بۇ بولسا ئاللاھنىڭ خاھىشى ۋە تەقدىرىدىن رازى بولماسلىق ، چۈنكى ئاللاھ بولسا نېمەتلەرنى بەرگۈچى ۋە رىزىقلارنى تەقسىملىگۈچى ، خۇددى ئۇ دىگەندەك :

ئەگەر اللە بەندىلىرىنىڭ رىزىقىنى كەڭ قىلسا، ئۇلار ئەلۋەتتە زېمىندا پىتنە- پاسات تېرىيتتى. لېكىن اللە خالىغان نەرسىنى ئۆلچەم بىلەن چۈشۈرىدۇ، اللە ھەقىقەتەن بەندىلىرىنىڭ (ئەھۋالىدىن) تولۇق خەۋەرداردۇر، (ئۇنى) كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر .

[شۇرا (كىڭىشش) : 27]

بەزى كىشىلەر بولسا ئۇنىڭدا نۇرغۇن سىناقلىرىغا ، بالايى- ئاپەتلەرگە، ۋە جاپا- مۇشەققەتلەرگە دۇچ كەلگەنلىكتىن بۇ دۇنيانى ياقىتۇرمايدۇ . شەكسىزكى ، بۇ كىشىلەر بۇ دۇنيانىڭ ھەقىقىيىتىنى تونۇمىغانلار . بۇ دۇنيا بولسا ئىشلەش ۋە سىناش دۇنياسى ، جاپا ۋە ھارغىنلىق دۇنياسى ، بولۇپمۇ توغرا يولۇق مۇئىمىنگە نىسبەتەن . چۈنكى ئۇ ئۇ سەۋەپلىك ئاللاھ ئۇنىڭ خاتالىقلىرىنى ئۆچۈرۈۋېتىدىغان ، ئۇنىڭ ئورنىنى كۆتۈرىدىغان تۈرلۈك سىناقلىرىغا دۇچ كىلىدۇ . ئاللاھ مۇنداق دىگەن :

بىز ئىنساننى ھەقىقەتەن جاپا- مۇشەققەت ئىچىدە قىلىپ ياراتتۇق

[بەلەد (شەھەر) : 4]

« ئىنسانلار ئىمان ئېيتتۇق دەپ قويۇش بىلەنلا سىنالماي تەرك ئېتىلىمىز، دەپ ئويلامدۇ؟ (2). ئۇلاردىن بۇرۇن ئۆتكەنلەرنى بىز ھەقىقەتەن سىنىدۇق، اللە (ئىماندا) راستچىلارنى چوقۇم بىلىدۇ، (ئىماندا) يالغانچىلارنىمۇ چوقۇم بىلىدۇ .»

[ئەنكەبۇت (ئۆمۈچۈك) : 2-3]

اللە ياماننى (يەنى مۇناپىقنى) ياخشىدىن (يەنى مۇئمىننى) ئايرىمىغىچە مۇئىمىنلەرنى (يەنى سىلەرنى) ھازىرقى پىتىڭلارچە قويمايدۇ. اللە سىلەرنى غەيبىدىنمۇ خەۋەردار قىلمايدۇ ۋە لېكىن اللە پەيغەمبەرلىرىدىن خالىغىنىنى تاللاپ، ئۇنىڭغا (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا مۇناپىقلارنىڭ ھالىنى بىلدۈرگەندەك) غەيبىنى بىلدۈرىدۇ؛ اللە غا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان ئېيتىڭلار،

ئەگەر سىلەر ئىمان ئېيتساڭلار ۋە (پەرۋەردىگارڭلاردىن) قورقساڭلار، چوڭ ساۋابقا ئېرىشىسىلەر . [ئال ئىمران (ئىمران ئائىلىسى) : 179]

« بىز سىلەرنى بىرئاز قورقۇنچ بىلەن، بىرئاز قەھەتچىلىك بىلەن ۋە ماللىرىڭلارغا، جانلىرىڭلارغا، بالىلىرىڭلارغا، زىرائەتلىرىڭلارغا يېتىدىغان زىيان بىلەن چوقۇم سىنايمىز. (بېشىغا كەلگەن مۇسبەت، زىيان-زەخمەتلەرگە) سەۋىر قىلغۇچىلارغا (جەننەت بىلەن) خۇش خەۋەر بەرگىن (155). ئۇلارغا بىرەر مۇسبەت كەلگەن چاغدا، ئۇلار: **بىز ئەلۋەتتە اللە نىڭ ئىگىدارچىلىقىدىمىز (يەنى اللە نىڭ بەندىلىرىمىز)، چوقۇم اللە نىڭ دەرگاھىغا قايتىمىز دەيدۇ.** » [بەقەرە (ئىنەك) : 154-156]

ھۆرمەتلىك قېرىندىشىم . . . سىز يۇقۇرقى تۈردىكىلەرنىڭ قايسىسى ؟ !!!
 سۆيۈملۈك قېرىندىشىم پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قانچىلىك سىناغانلىقىنى ئەسكە ئېلىڭ ، خەلقى ئۇنىڭغا دۈشمەنلىك پوزىتسىيىسىدە بولدى ، ھەمدە ئۇنىڭغا ئەڭ يېقىن كىشىلەر ئۇنىڭغا قارشى تۇردى . بەزى كىشىلەر ئۇنى تىللىدى ، ۋە بەزىلىرى ئۇنىڭغا ئازار يەتكۈزدى . ئۇ ئۆيىدىن قوغلاندى ھەمدە قاتتىق يىتىم قالدۇرۇلدى . كاپىرلار ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە توپلاندى ، ھەمدە ئۇنىڭ ئايالى خەدىجە (ئاللاھ ئۇنىڭدىن رازى بولسۇن) ئەڭ قېيىن كۈنلەردە ۋاپات بولدى . ھەمدە ئۇ بىر ياكى ئىككى ئايىنى سۇ ۋە خورمىدىن باشقا ھېچنەمە يىمەي ئۆتكۈزەتتى . مانا مۇشۇلارنىڭ ھەممىسى گەرچە ئۇ ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى ، ھەمدە ئۇنىڭ ئەلچىسى ، ئاللاھ ۋەھىيىسىنى ئامانەت قىلىپ ئالغۇچى بولسىمۇ يۈز بەردى !! مانا مۇشۇلارنىڭ ھەممىسى گەرچە ئۇ مەدھىيلىك ئورۇننىڭ ھەمدە ئۇنىڭ ئۈمىتى توپلىشىدىغان كۈننىڭ ساھىبى بولسىمۇ يۈز بەردى!! مانا مۇشۇلارنىڭ ھەممىسى گەرچە ئۇنىڭ ئىلگىرىكى ۋە كەلگۈزىدىكى گۇناھلىرى كەچۈرۈۋېتىلگەن بولسىمۇ يۈز بەردى . بىزدەك گۇناھكار ، ئاسىي ۋە چولتا قىلغۇچىلارغا قانداق بولماقچى ؟ ؟
 ئى ھۆرمەتلىك قېرىندىشىم ، سىزگە تۆۋەندىكىلەرنى نەسىھەت قىلىمەن :

1- ئاللاھقا كۆپ دۇئا قىلىڭ ۋە ئۇنىڭغا ناماز ، زاكات ، روزا ۋە باشقا تۈرلۈك ئىبادەتلەر بىلەن يېقىنلىشىڭ ، ھەمدە ئاللاھتىن قەلبىڭىزدىكى نىمىنى يوقىتىۋېتىشىنى ھەمدە سىزگە خاتىرجەملىك بېرىشىنى تىلەڭ . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : **ئىمان ئېيتقانلار بولۇپ، ئۇلارنىڭ دىللىرى اللەنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ، بىلىڭلاركى، دىللار اللەنى ياد ئېتىش بىلەن ئارام تاپىدۇ .** [رەئىد : 28] ، تەقۋادار كىشىلەر شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىگە ئۇچرىسا، اللەنى ئەسلەيدۇ. دە، ھەقىقەتنى كۆرۈۋېلىپ، (شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىدىن) خالاس تاپىدۇ . [ئەئىراف (ئىگىزلىك) : 201]

2- بىلىڭكى ، ئاللاھنىڭ مۇئىمىن بەندىسىگە ئورۇنلاشتۇرغانلىرىنىڭ ھەممىسى ياخشى . مەيلى سىزنىڭ ھاياتىڭىز قانچىلىك قېيىن بولۇپ بولۇپ كەتسۇن ، ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھقا مەنسۇپ . شۇڭا ئاللاھ بىلەن ئۆزىڭىز ئوتتۇرىسىدىكى نىمىلەرنى ئىسلاھ قىلىڭ ، ھەمدە ئاللاھ سىزنى كىشىلەرگە ھەر قانداق ھاجەتتە بولۇشتىن بىھاجەت قىلىدۇ .
 3- سىزنىڭ جاپا-مۇشەققىتىڭىز ۋە ھېرىپ-چارچاشلىرىڭىز سىز ئۆتكۈزۈپ قويغان ھەمدە ئۇنىڭغا ئېرىشەلمىگەن مەلۇم نەرسە سەۋەبىدىن بولىدۇ . ئۇ چاغدا سىز كىشىنىڭ مەلۇم نەرسىنى ئۆزىنىڭ ھالاكتىنىڭ ئۇنىڭدا ئىكەنلىكىنى بىلمەي قانچىلىك قوغلىشىدىغانلىقىنى بىلىشىڭىز ، ھەمدە كىشىنىڭ ئۇ ئېرىشمەكچى بولغان مەلۇم نەرسىنىڭ ئۆتۈپ كەتكىنىگە قانچىلىك

قاغۇرىدىغانلىقىنى ، ھەمدە ئۇنىڭ ناۋادا ئۇنىڭغا ئېرىشىپ قالسا دىنىنى ۋە دۇنيالىقىنى يوقۇتۇپ قويىدىغانلىقىنى بىلىشىڭىز كىرەك . شۇڭا ئاللاھنىڭ خاھىشى ۋە تەقدىرىگە رازى بولۇڭ ، ئاللاھتىن ياردەم سوراڭ ھەمدە بىچارىلىك ھىس قىلماڭ .

4- قەلبىڭىز ۋە كاللىڭىزنى تەكشۈرۈڭ ، ھەمدە ئاللاھ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىڭىزنى تەكشۈرۈڭ ، چۈنكى كىشى قىلغان گۇناھلىرى سەۋەپلىك رىزىقتىن مەھرۇم قىلىنىدۇ .

5- سىزدە مەلۇم شەخسى ياكى ئائىلە مەسلىھىتى بار ؛ بۇ مەسلىھەتنى ھەل قىلىشنىڭ يولى بولسا مۇھىملىرىنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇش ، ئاللاھنىڭ ياردىمىنى ئىزدەش ئاندىن بۇ مەسلىھەتنى ھەل قىلىشتا تەجىربىلىك كىشىلەرنىڭ ياردىمىنى سوراڭ ھەمدە بۇ ئىشلارنى بىر تەرەپ قىلىش .

6- بىلىڭى ، بارلىق كىشىلەرنىڭ ئىچىدە ئەڭ قاتتىق سىنالغۇچىلار بولسا پەيغەمبەرلەر ، ئاندىن قالسا كىيىنكى ياخشىلىرى ۋە كىيىنكى ياخشىلىرى . مۇسئەبەتە ئىسپاتلاندىكى ، مۇسئەبەت بىن سەئىد دىنىدىن نەقىل قىلدىكى ، ئۇ مۇنداق دىگەن : " مەن : ئى ئاللاھ ئەلچىسى ، كىشىلەرنىڭ ئىچىدە قايسىلار ئەڭ قاتتىق سىنىلىدۇ ؟ دىدىم . ئۇ : پەيغەمبەرلەر ، ئاندىن قالسا توغرا يوللۇق كىشىلەر ، ئاندىن قالسا كىيىنكى ياخشىلىرى ، ئاندىن قالسا كىشىلەرنىڭ كىيىنكى ياخشىلىرى . بىر كىشى ئۆزىنىڭ دىنى سەۋىيىسىگە قاراپ سىناققا ئۇچرايدۇ . ئەگەر ئۇنىڭ دىنىدا قاتتىقلىق بولسا ، ئۇنى سىناش كۈچەيتىلىدۇ ، ھەمدە ئەگەر ئۇنىڭ دىنىدا ئاجىزلىق بولسا ، ئۇنىڭدىن يەڭگىللىتىلىدۇ . ھەمدە بەندىنى سىناش تاكى ئۇ زېمىن يۈزىدە ماڭىدىكەن ئۇنىڭدا گۇناھ بولمىسىمۇ داۋاملاشتۇرۇلىدۇ . [مۇسئەد ئىمام ئەھمەد ، 1481 . پېشىۋا شۇئەيب ئەرنائۇت : ئۇنىڭ ئىسنادى ياخشى ، دىگەن . ھەمدە ئەلبانى سەھىھ جامئىدا سەھىھ دەپ تۈرگە ئايرىغان ، 992]

7- كەچۈرۈم سوراڭ ۋە ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇڭ ، چۈنكى بۇ سىز ئۈچۈن دۇنيانىڭ بارلىق نىسۋىلىرىدىن ياخشى ، مەيلى ئۇلار قانچىلىك چوڭ ۋە كۆپ بولمىدىن قەتئىي نەزەر . ھەمدە بۇ سىزنىڭ غەم-ئەندىشلىرىڭىزنى يەڭگىللىتىدۇ . بىر قىسىم نەقىللەردە كەلدىكى ، كىمكى كەچۈرۈم سوراڭنى داۋاملاشتۇرىدىكەن ، ئاللاھ ئۇنىڭغا ھەر قانداق غەم-قاغۇدىن ۋە قېيىنچىلىقتىن چىقىش يولى بىرىدۇ ھەمدە ئۇنىڭغا ئۇ ئويلاپ باقمىغان مەنبەلەردىن رىزىق بىرىدۇ . شۇڭا ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشنى داۋاملاشتۇرۇڭ ، ھەمدە ئاللاھنىڭ سۆزلىرى بويىچە ئىش قىلىڭ :

سەن زەڭگە ئۆلۈم كەلگەنگە (يەنى ئەجىلىڭ يەتكەنگە) قەدەر پەرۋەردىگارىڭغا ئىبادەت قىلغىن [ھىجر : 99]

بىز (كۇففارلاردىن) تۈرلۈك جامائەنى بەھرىمەن قىلغان دۇنيانىڭ نېمەتلىرى ۋە زىبۇ-زىننەتلىرىگە كۆز سالىمىغىن، بۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى سىنايمىز، پەرۋەردىگارىڭنىڭ رىزقى (يەنى ساۋابى بۇ پانىي نېمەتتىن) ياخشىدۇر ۋە ئەڭ باقىدۇر

[تاھا : 131]

ھەمدە ئاللاھ بىزنى ۋە سىزنى سۆز ۋە ئىشنىڭ توغرىسىغا مۇۋەپپەق قىلسۇن . ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ . بۇ تور بونكىتىنىڭ كىتابلار بۆلۈمىدىكى غەم-ئەندىشلىرىنى داۋالاش قا قاراڭ .